

Vierseizoenen- wandeling

Met de Vierseizoenenwandeling maakt u, samen met de kleuters, een spannende ontdekkingsreis door de herfst, de winter, de lente en de zomer.

Dit artikel geeft u informatie, die voor iedere wandeling kan worden gebruikt.

Op praxisbulletin.nl worden vervolgens in elk seizoen de bijbehorende materialen opgenomen: het introductieverhaal, de activiteitenkaarten en ideeën voor de verwerkingsactiviteit.

Deze maand: de herfst.

Inez van Goor

Uitgangspunten

Ervaren en beleven

Zoals voor een gymles een gymlokaal noodzakelijk is, zo heb je voor natuuronderwijs de natuur nodig. Goed natuuronderwijs begint dus buiten. Buiten met de dingen bezig zijn is immers veel leuker dan binnen plaatjes uitknippen. En je doet ook meer ervaringen op. Want een getekend lieveheersbeestje kriebelt niet op je hand. En

een bloem op een foto ruik je niet. Voor kleuters geldt – nog sterker dan voor oudere kinderen – dat hun eigen activiteit en ervaring, hun beleving en betrokkenheid voorwaarden zijn om effectief te kunnen leren.

Opzet

- Uitgangspunt van de Vierseizoenenwandeling is een verhaal over kabouter Spillebeen: een fantasiefiguur, die voor de meeste kinderen wel bekend is van het liedje *Op een grote paddenstoel*. Door kabouter Spillebeen bij de wandelingen te betrekken, wordt de natuurbeleving voor de kinderen nóg sterker.
- Iedere wandeling wordt voorafgegaan door een toneelstukje van de leerkracht en een introductieverhaal over kabouter Spillebeen.

- De wandeling zelf vindt plaats aan de hand van activiteitenkaarten. De activiteiten zijn afgestemd op het verhaal van kabouter Spillebeen.
- De wandeling wordt afgesloten met een verwerkingsactiviteit: het omtoveren van de huishoek in een seizoenshoek!

Vorbereiding

Kabouterdoos

Voor het inleidende toneelstukje tovert u zichzelf om in kabouter Spillebeen. U hebt hiervoor in elk geval een kaboutermuts en een kabouterbaard nodig. Koop deze attributen of maak ze zelf. (Handige ouders of grootouders kunnen hierbij een uitkomst zijn.) Maak de baard bijvoorbeeld van watten en een elastiekje en de muts van een stuk rode fleecce of vilt. Stop baard en muts in een kabouterdoos, die u rood verft, met witte stippen. Na de wandeling wordt de doos dan in de seizoenshoek gezet, zodat de kinderen, die in deze hoek spelen, zichzelf als kabouter kunnen verkleden. Vul de doos verder aan met spullen als:

- een vuurrode (of grasgroene) maillot/panty;
- een grote trui (precies omgekeerd qua kleur);
- een grote, zwarte riem (voor om de buik), zodat een stukje trui er nog onderuit komt;
- te grote (gele) sokken, met een grote binnenzool erin, zodat het flapschoenen lijken;
- een toverspiegel (want kinderen vinden het prachtig, om zichzelf na de verkleedpartij in de toverspiegel te bekijken).

Standaardmaterialen

Leg voor iedere wandeling het volgende klaar:

- Kabouterdoos.
- Inleidend verhaal, behorend bij het seizoen. (Zie: *praxisbulletin.nl*.)
- Verzamelzakjes en/of -doosjes, die door de kinderen zelf zijn gemaakt of meegebracht van thuis. (Alleen bij de zomerwandeling zijn deze zakjes/doosjes niet nodig!)

- Activiteitenkaarten, behorend bij het seizoen (per begeleider in een mapje). (Zie: *praxisbulletin.nl*.)
- Rugzak/tas (per begeleider), waarin de materialen gestopt worden, die voor de betreffende wandeling nodig zijn. (Die materialen worden steeds aangegeven op de activiteitenkaarten.)
- Wierookstokjes (met een kruidige/bosachtige geur), die u bij de inleiding gebruikt. (Een bosje gedroogde kruiden is ook prima.)

Aandachtspunten

- Ga geruime tijd vóór de wandeling plaatsvindt op zoek naar begeleiders, zodat de groep opgedeeld kan worden in handzame groepjes.
- Kijk welke plek geschikt is om de wandeling uit te voeren. Doe dit aan de hand van de opdrachten op de activiteitenkaarten.
- Bepaal welke activiteitenkaarten gebruikt gaan worden. De keuze is afhankelijk van de mogelijkheden, die uw schoolomgeving biedt of van de (on)mogelijkheid om vervoer te regelen naar een geschikte plek.
- Stel de route vast en doe de activiteitenkaarten voor iedere begeleider in een mapje. Hanteer hierbij de volgorde van de te volgen route.
- Het verdient de voorkeur, om een proefwandeling met de begeleiders te maken, zodat iedereen weet welke route gelopen wordt en waar

- ongeveer welke activiteiten worden uitgevoerd.
- Kan dat niet? Loop dan de route zelf, maak een routekaartje (eventueel aangevuld met foto's van de plek waar de opdrachten worden uitgevoerd) en voeg dat in het mapje bij. Markeer ook de activiteitenplek zelf.
- Maakt u geen proefwandeling? Spreek dan de route en de bijbehorende activiteiten tijdig met de begeleiders door.

kwamen. Ik heb hier de hele nacht gezeten, om op jullie te wachten. Ik moet jullie namelijk iets belangrijks vertellen.'

Ga daarna zitten en vertel het verhaal van kabouter Spillebeen, dat behoort bij het seizoen. Het is in de ik-vorm geschreven. Blijf verkleed tot na de wandeling. Dat vinden kinderen leuk. De andere begeleiders krijgen ook een muts en (eventueel) een baard.

Naar buiten

Vertrek

Deel daarna de verzamelzakjes en/of -doosjes uit en deel de groepjes in.

De groepjes vertrekken een voor een, ongeveer tien minuten na elkaar. De activiteiten zijn hierop ingesteld. Dus het is niet aan te raden, om de wandeling met de hele groep tegelijk te maken! Als een groepje vertrekt, mogen de andere kinderen nog even spelen of een boekje lezen, tot ook zij kunnen vertrekken.

Terugkeer

Er zijn twee mogelijkheden:

- De terugkeer vindt gezamenlijk plaats. U gaat bijvoorbeeld nog iets eten/drinken met de groep, zoals bij de zomerwandeling. In dat geval is het aan te raden het eindpunt zodanig te kiezen, dat de aangekomen groepjes zich kun-

Vóór de wandeling

Introductie

Als de kinderen 's morgens de klas binnenkomen, hebben ze door de wierooklucht of de geur van de gedroogde kruiden (de geur van kabouter Spillebeen) al geroken, dat er iets aan de hand is. Ze vragen waarschijnlijk meteen al wat er aan de hand is en waarom. Maar hou het nog even spannend en zeg, dat ze dat straks pas zullen horen. Als het niet de eerste wandeling is, die dit jaar gemaakt wordt, kan het zijn, dat sommige kinderen de geur al herkennen. Ook in dat geval geldt: niks zeggen!

Verkleeden

Vertel na de dagopening, dat u toch zoiets raars rook, toen u vanmorgen de klas binnenkwam. Eerst dacht u nog dat het aan u lag, maar toen de kinderen binnenkwamen, bleek dat zij het ook roken. Wat zou dat toch zijn?

Vraag de kinderen om rustig te blijven zitten en loop naar de plek, waar u de kabouterdoos hebt neergezet. (Bijvoorbeeld op de gang.) Verkleed uzelf daar zo snel mogelijk (en zonder dat de kinderen u zien) als kabouter.

Verhaal

Mogelijke tekst bij terugkomst in de klas: 'Dag kinderen! Ik ben kabouter Spillebeen, je weet wel, van dat liedje. Sommigen van jullie kennen me misschien nog wel. Ik was het, die jullie roken, toen jullie vanmorgen de klas binnen-

nen vermaken tot het laatste groepje terug is. Bijvoorbeeld een speelplaats of speelweide.

- Ieder groepje loopt apart naar school terug. Bijvoorbeeld bij slecht of koud weer. In dat geval kunnen de kinderen spelen in de klas, totdat alle groepjes binnen zijn.

Na de wandeling

Praten en doen

Praat tijdens een kringgesprek nog wat na met de kinderen. Wat hebben ze allemaal gezien? Wat vonden ze het leukst/mooist? Wat hebben ze meegebracht van de wandeling? Uit het bos meegebrachte bladeren en takken worden (indien nodig) op kranten onder een radiator te drogen gelegd. Bloemen worden in vazen gezet. Enzovoort.

Materiaal verzamelen

Tover aan het eind van de dag (als de kinderen naar huis zijn!) de poppenhoek om in een seizoenshoek. (Zie: praxisbulletin.nl voor suggesties.) Het is het makkelijkst, om de materialen hiervoor ruim van tevoren te verzamelen. Bij de suggesties is rekening gehouden met een klein (of zelfs

géén) budget. Een groot deel van de materialen hebt u misschien zelf al in huis of in de klas. Vraag verder vrienden en collega's of zij iets hebben voor de seizoenshoek. Het is handig om de kinderen en hun ouders om spullen te vragen. Geef de kinderen dan ongeveer een week vóór de wandeling een brief mee naar huis, waarin u aan de ouders uitlegt wat de bedoeling is en waarin u vraagt of ze iets voor de seizoenshoek hebben. Geef suggesties in de brief en vraag of de spullen de komende dagen mee naar school kunnen worden genomen. Maak (of koop) er eventueel zelf ook nog wat bij. Zo is er in een tuincentrum van alles te koop op het gebied van versiering, in de vorm van takken, bloemen, enzovoort.

Seizoenshoek

Als de kinderen de volgende ochtend weer op school komen, is het heel leuk, als ze bij binnenkomst de geur van kabouter Spillebeen weer ruiken. Vertel dan in de kring, dat de kabouter gisteren nog even langs is gekomen en dat u hebt verteld, dat de kinderen het buiten zó mooi vonden, dat ze daarna als verrassing samen de poppenhoek hebben omgetoverd in een seizoenshoek. (In dit geval: een herfsthoek!) Bovendien heeft kabouter Spillebeen zijn muts en zijn baard hier gelaten, zodat de kinderen daar ook mee kunnen spelen!

Toon en demonstreer de materialen uit de kabouterdoos. De rest van de week mogen er steeds een aantal kinderen samen in de seizoenshoek spelen. Probeer iedereen aan bod te laten komen. Indien nodig met behulp van een zelf op te stellen namenlijst, waarop de namen van de kinderen die geweest zijn afgevinkt kunnen worden.

Laat de kinderen ook af en toe eens vertellen wat ze in de seizoenshoek gedaan/gespeeld hebben. U zult zien, dat zelfs de jongens, die normaal gesproken niet altijd even happig zijn om in de poppenhoek te spelen, staan te trappelen om hier te mogen spelen.

Praxisbulletin.nl

Dit artikel heeft een uitbreiding op praxisbulletin.nl.

Daar zijn opgenomen:

- Het introductieverhaal.
- 11 mogelijkheden voor activiteitskaarten.
- Suggesties voor de verwerkingsactiviteit, met betrekking tot de herfstaflevering.

De winter-, lente- en zomer-aflevering zullen vervolgens respectievelijk in november 2012, maart 2013 en mei 2013 op onze website worden opgenomen.

